

DUO

ONDERWIJSONDERZOEK & ADVIES

Rapportage

Sociale veiligheid van docenten

DUO Onderwijsonderzoek & Advies

dr. Eric Elphick

drs. Liesbeth van der Woud

Utrecht, 28 november 2018

Postbus 681

3500 AR Utrecht

Telefoon: 030 263 10 80

e-mail: info@duo-onderwijsonderzoek.nl

website: www.duo-onderwijsonderzoek.nl

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	2
2	ONDERZOEKSDOELSTELLING	3
3	OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK.....	4
4	RESULTATEN.....	6
4.1	De mate waarin docenten zich (sociaal) veilig voelen op school.....	6
4.2	Ongewenst gedrag van collega's en leidinggevenden	10
4.2.1	Persoonlijke confrontatie met ongewenst gedrag van collega's en leidinggevenden	10
4.2.2	Ongewenst gedrag jegens collega's door andere collega's en leidinggevenden.....	14
4.3	Fysiek en verbaal geweld door ouders en leerlingen.....	16
4.3.1	Frequentie.....	16
4.3.2	Vormen van fysiek en verbaal geweld	19
4.3.3	Overige vormen van ongewenst gedrag door ouders en/of leerlingen	25
4.3.4	De reactie van docenten op ongewenst gedrag van ouders en/of leerlingen	27
4.3.5	Ongewenst gedrag van ouders en leerlingen gericht op collega's.....	29
4.4	Ongewenste gebeurtenissen m.b.t. leerlingen op school.....	30
4.4.1	Frequentie.....	30
4.4.2	Hulp ingeschakeld voor ongewenst gedrag van leerlingen en/of ouders	32
4.4.3	Hulp ingeschakeld voor ongewenst gedrag van ongewenste bezoekers	33

1 INLEIDING

Er is veel te doen over sociale veiligheid op scholen. Meestal betreft dit de sociale veiligheid van **leerlingen** (die al via verschillende instrumenten wordt gemeten, zoals de Veiligheidsmonitor). Over de sociale veiligheid van **docenten** is echter veel minder bekend. Om deze reden heeft DUO Onderwijsonderzoek & Advies, specialist op het gebied van onderwijsonderzoek, in oktober en november 2018 een kwantitatief onderzoek verricht onder docenten in het voortgezet onderwijs om landelijk te inventariseren hoe het is gesteld met hun sociale veiligheid op school.

In deze rapportage beschrijven we de resultaten van het onderzoek.

2 ONDERZOEKSDOELSTELLING

De doelstelling van het onderzoek luidt:

Het verkrijgen van inzicht in de sociale veiligheid van docenten in het voortgezet onderwijs.

Om dit inzicht te verkrijgen zijn in een online vragenlijst circa 45 vragen voorgelegd die in de volgende thema's kunnen worden ondergebracht:

1. De mate waarin docenten zich (sociaal) veilig voelen op school.
2. Ongewenst gedrag van collega's en leidinggevenden.
3. Fysiek en verbaal geweld door ouders en overig ongewenst gedrag van leerlingen.
4. Fysiek en verbaal geweld door leerlingen en overig ongewenst gedrag van ouders.
5. Ongewenste gebeurtenissen met betrekking tot leerlingen op school.

In het onderzoek is sociale veiligheid als volgt gedefinieerd:

Een school is sociaal veilig voor docenten als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van docenten niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilig en positief werkklimaat heerst op school en dat docenten zich gesteund voelen door hun collega's/leidinggevenden.

3 OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

Methode van onderzoek

Het onderzoek is online uitgevoerd. Voor het realiseren van de respons is gebruik gemaakt van het Online Panel docenten voortgezet onderwijs (van DUO Onderwijsonderzoek & Advies) en van de onderwijstdatabase van DUO Onderwijsonderzoek & Advies.

Het onderzoek heeft als volgt plaatsgevonden:

- We hebben de docenten een e-mail gezonden met een korte uitnodiging tot deelname aan het onderzoek. In deze e-mail hebben we een persoonlijke link verwerkt waarmee de docenten de vragenlijst konden activeren.
- De vragenlijst is vervolgens online ingevuld door de docenten.

Er zijn voorzieningen getroffen dat elke docent de vragenlijst slechts één keer kon invullen. Tevens was het mogelijk om, indien de invulling van de vragenlijst moest worden afgebroken, verder te gaan met het invullen van de vragenlijst op het punt waar men gebleven was (door opnieuw op de persoonlijke link te klikken). De technische realisatie van het onderzoek is door ons in eigen beheer uitgevoerd en gemanaged.

Het veldwerk van het onderzoek is uitgevoerd in oktober en november 2018.

Vragenlijst

De vragenlijst telt circa 45 vragen.

Netto respons

In totaal is een netto respons gerealiseerd van $n=1.124$. De gerealiseerde netto respons is vergeleken met de populatie voor de variabelen denominatie en regio. Verschillen van de netto respons ten opzichte van de populatie zijn door middel van een herweging geëlimineerd.

Om inzicht te geven in de nauwkeurigheidsmarges die op elk steekproefonderzoek van toepassing zijn, is een tabel opgenomen waarin bij verschillende netto responsaantallen de bijbehorende nauwkeurigheidsmarges zijn vermeld. Hierbij is uitgegaan van een betrouwbaarheid van de resultaten van 95% (betrouwbaarheid = de mate waarin bij herhaalde meting, dezelfde resultaten worden verkregen).

Netto respons	Uitkomst 50%-50%	Uitkomst 75%-25%	Uitkomst 90%-10%
1.000	3,1%	2,7%	1,8%
1.100	2,9%	2,5%	1,8%
1.124	2,9%	2,5%	1,7%
1.200	2,8%	2,4%	1,7%

Toelichting op de tabel

Bij een netto respons van $n=1.124$ dient er bij een uitkomst van bijvoorbeeld '50% van de docenten is het wel eens met stelling X en 50% van de docenten is het niet eens met stelling X' rekening mee te worden gehouden dat de werkelijke percentages zullen liggen tussen 47,1% (50% -/ - 2,9%) en 52,9% (50% + 2,9%).

4 RESULTATEN

4.1 De mate waarin docenten zich (sociaal) veilig voelen op school

Nadat de docenten de onderstaande definitie van sociale veiligheid is voorgelegd, hebben we de docenten gevraagd hoe veilig zij zich in het algemeen voelen op hun school.

Een school is sociaal veilig voor docenten als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van docenten niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilig en positief werkklimaat heerst op school en dat docenten zich gesteund voelen door hun collega's/leidinggevenden.

De docenten konden de mate waarin zij zich veilig voelen op hun school aangeven door een rapportcijfer te geven, waarbij 1 staat voor zeer onveilig en 10 voor zeer veilig. Het gemiddelde rapportcijfer dat de docenten geven voor hun sociale veiligheid is een 7,8 (in 2015 was dit een 8,6).

Ruim twee vijfde van de docenten (43%) beoordeelt de eigen veiligheid met een 7 of 8, twee vijfde (40%) beoordeelt de eigen veiligheid met een 9 of 10 en één op de tien docenten (10%) beoordeelt de eigen veiligheid met een onvoldoende (rapportcijfer 5 of lager).

Bij een uitsplitsing naar niveau waarop de docenten lesgeven valt op dat er significante verschillen zijn in hoe (sociaal) veilig docenten zich gemiddeld voelen. Docenten die alleen lesgeven op het vmbo-basis/kader geven gemiddeld een 7,1 voor hun sociale veiligheid, docenten die alleen lesgeven op het vmbo-g/tl/mavo geven gemiddeld een 7,8 en docenten die alleen lesgeven op de havo of het vwo geven gemiddeld een 8,0.

Aansluitend hebben we de docenten gevraagd hun oordeel over hun sociale veiligheid toe te lichten. De toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

Rapportcijfer 6 of lager

- Er is een grote kloof tussen de prioriteiten van de leiding en de werkvloer;
- De leiding onderneemt onvoldoende actie bij incidenten (geen steun, niet serieus nemen);
- Roddelen/negativiteit op de werkvloer door leiding en collega's;
- Beslissingen en werk(druk) vinden van bovenaf zonder overleg plaats;
- Er is sprake van grensoverschrijdend gedrag door leerlingen en/of ouders;
- Ontstaan angstcultuur (niet durven zeggen wat je denkt, angst voor beoordeling, afreageren bij kritiek);
- Collegialiteit/steun tussen collega's mist;
- Slechte communicatie/bereikbaarheid van de leiding.

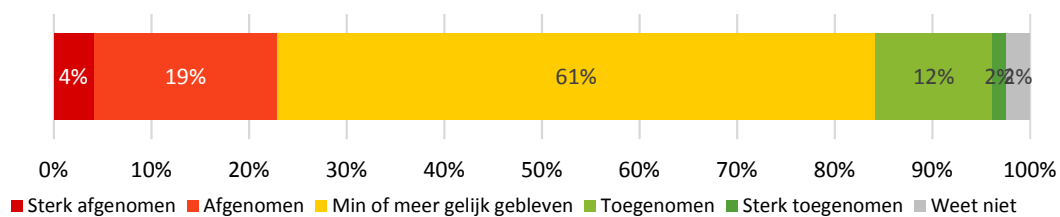
Rapportcijfer 7 of hoger

- Leidinggevend en/of collega's bieden steun (bij incidenten en/of conflicten);
- Er is sprake van goede collegialiteit;
- Er is nauwelijks sprake van incidenten;
- Er is een positieve, ontspannen en vertrouwelijke (werk)sfeer;
- Het is een kleine school;
- Op school heeft men onderling respect voor elkaar;
- Er zijn op school duidelijke afspraken/regels en controle.

We hebben de docenten ook gevraagd of hun gevoel voor (sociale) veiligheid in de afgelopen drie jaar is afgenomen, gelijk is gebleven of is toegenomen.

Drie vijfde van de docenten (61%) voelt zich ongeveer even veilig op school als drie jaar geleden. Circa een kwart (23%) voelt zich minder veilig op school dan drie jaar geleden en 14% voelt zich veiliger dan drie jaar geleden.

Is uw gevoel van (sociale) veiligheid op school in de afgelopen drie jaar afgenomen, gelijk gebleven of toegenomen?

Aan de docenten die hun eigen sociale veiligheid op school met een 6 of lager beoordelen en/of die aangeven zich minder veilig te voelen op school dan drie jaar geleden, is gevraagd wat er volgens hen moet gebeuren om hun gevoel van (sociale) veiligheid te vergroten. De antwoorden kunnen als volgt worden samengevat:

- Duidelijke regels en afspraken maken en deze nakomen;
- Aanspreekcultuur vergroten;
- Open en eerlijk communiceren;
- Collegialiteit verbeteren;
- Kloof werkvloer en leiding verminderen;
- Vervangen van directie/personeelsleden;
- Hardere maatregelen treffen bij incidenten;
- Wederzijds vertrouwen creëren (collega's onderling en richting management).

We hebben de docenten een aantal uitspraken voorgelegd en hen gevraagd aan te geven in hoeverre zij het hiermee eens zijn.

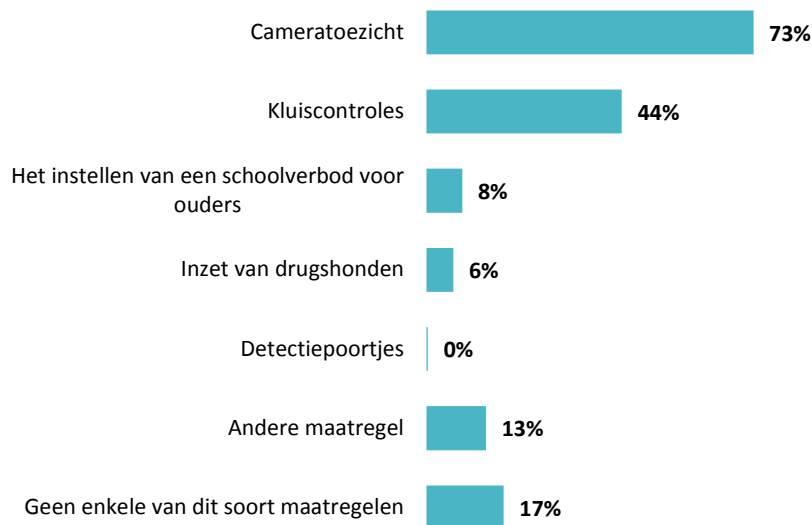
De docenten zijn het meest eens met de uitspraken 'Ik voel me geaccepteerd en gesteund door mijn school met betrekking tot mijn godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht en/of welke grond dan ook' (84% (helemaal) mee eens) en 'Ik voel mij veilig op school' (84% (helemaal) mee eens). De docenten zijn het minst eens met de uitspraak 'Wanneer er sprake is van ongewenst gedrag van collega's dan gaat mijn school hier adequaat mee om' (44% (helemaal) mee eens).

In hoeverre bent u het eens met onderstaande uitspraken?

Het overgrote deel van de ondervraagde docenten (83%) laat weten dat hun school over één of meerdere maatregelen beschikt om de veiligheid van 'iedereen op school' te vergroten. Bijna driekwart van de docenten (73%) noemt daarbij cameratoezicht. Een andere relatief veelgenoemde maatregel is kluiscontroles (44%).

Over welke maatregelen beschikt uw school om de veiligheid van 'iedereen op school' te vergroten?
Meerdere antwoorden mogelijk
- (Basis: alle docenten) -

Van de docenten geeft 13% aan dat er op hun school andere maatregelen zijn getroffen om de veiligheid op school te vergroten. De genoemde 'andere' maatregelen kunnen als volgt worden samengevat:

- Inschakelen beveiligers voor de school;
- Controle van bezoekers van de school door conciërges;
- Contacten met wijkagent/politie;
- Surveillance;
- Instellen toegangsverbod/gebiedsverbod voor ongewenste personen.

4.2 Ongewenst gedrag van collega's en leidinggevenden

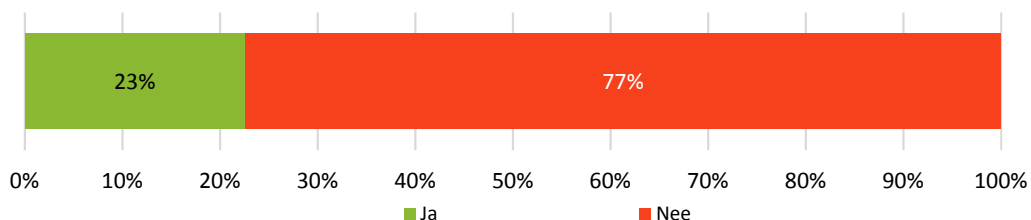
4.2.1 Persoonlijke confrontatie met ongewenst gedrag van collega's en leidinggevenden

Nadat de docenten de onderstaande definitie van ongewenst gedrag is voorgelegd hebben we de docenten gevraagd of zij persoonlijk in de afgelopen 12 maanden weleens zijn geconfronteerd met ongewenst gedrag van collega's/leidinggevenden van hun school.

Onder **ongewenst gedrag** verstaan we ongewenste omgangsvormen (bijvoorbeeld roddelen, belachelijk maken, buitensluiten), discriminatie (vanwege geslacht, ras, godsdienst, levensovertuiging, seksuele geaardheid, herkomst, handicap of beperking, ziekte), pesten, geweld en agressie en seksuele intimidatie. Bij ongewenst gedrag kan het ook gaan om nog andere vormen van gedrag die u zelf als ongewenst ervaart.

Bijna een kwart van de docenten (23%) is in de afgelopen 12 maanden persoonlijk weleens geconfronteerd met ongewenst gedrag van collega's/leidinggevenden van hun school.

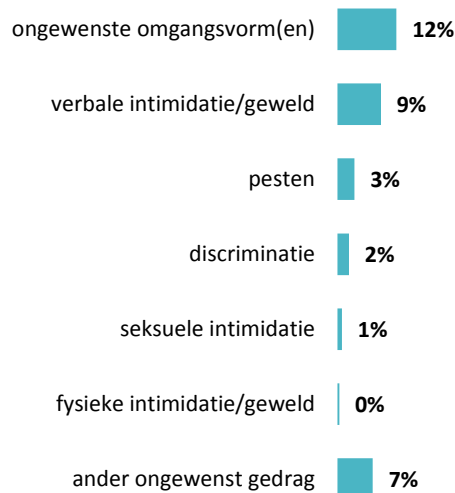
Bent u persoonlijk in de afgelopen 12 maanden weleens geconfronteerd met ongewenst gedrag van collega's/leidinggevenden van uw school?
- Basis: alle docenten -

De meest voorkomende vormen van ongewenst gedrag van collega's/leidinggevenden zijn ongewenste omgangsvorm(en) (12%) en verbale intimidatie/geweld (9%). Een relatief kleine groep docenten (7%) noemt nog 'andere' vormen van ongewenst gedrag. De genoemde 'andere' ongewenste gedragingen kunnen als volgt worden samengevat:

- Buitensluiten;
- Intimiderend gedrag;
- Niet serieus nemen;
- Roddelen.

Met welke vorm(en) van ongewenst gedrag van collega's/leidinggevenden heeft u persoonlijk weleens te maken gehad in de afgelopen 12 maanden?
- % Ja (Basis: alle docenten) -

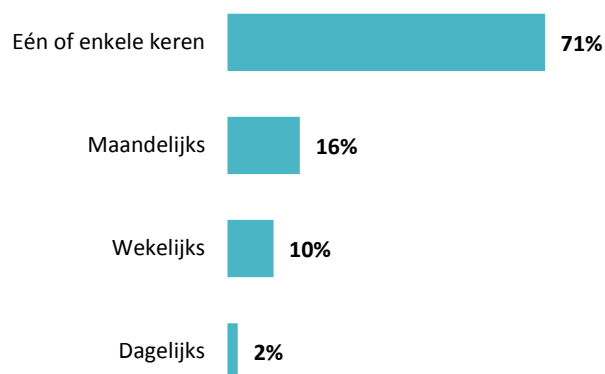
In de onderstaande tabel worden deze bevindingen omgerekend naar het absolute aantal docenten in het voortgezet onderwijs (uitgedrukt in fte's), weergegeven¹.

Ongewenst gedrag collega's/leidinggevenden	Aantal (absoluut) in fte's	Ondergrens	Bovengrens
Docenten voortgezet onderwijs (60.887 fte's in totaal)			
Ongewenste omgangsvorm(en)	7.300	6.200	8.500
Verbale intimidatie/geweld	5.500	4.400	6.500
Pesten	1.800	1.200	2.400
Discriminatie	1.200	700	1.700
Seksuele intimidatie	600	200	1.000
Fysiek intimidatie/geweld	200	0	500
Ander ongewenst gedrag	4.300	3.300	5.200

¹ De berekening van de populatiecijfers is gebaseerd op de gegevens van [Dienst Uitvoering Onderwijs – Groningen](#) en deze dateren van 2017. Dit geldt zowel voor bovenstaande tabel als voor alle overige tabellen in de rapportage waarvoor populatiecijfers zijn berekend. De aantallen zijn weergegeven in het aantal fte's. Dat betekent dat het in werkelijkheid om nog meer docenten gaat, omdat niet alle docenten fulltime werken. Rekening houdend met de nauwkeurigheidsmarges die moeten worden aangehouden bij de interpretatie van de onderzoeksbevindingen, hebben we in de tabel ook een onder- en een bovengrens weergegeven. De berekende populatiecijfers zijn afgerond op honderdtallen.

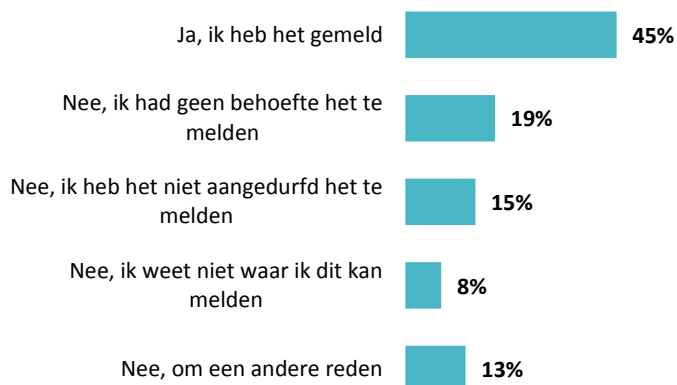
De docenten die hebben aangegeven de afgelopen 12 maanden persoonlijk geconfronteerd te zijn geweest met ongewenst gedrag van collega's/leidinggevenden (23%), is ook gevraagd hoe vaak zij hiermee in de afgelopen 12 maanden geconfronteerd zijn geweest. Voor de meerderheid van hen (71%) geldt dat dit één of enkele keren is geweest. Een kleine groep (2%) geeft aan hiermee dagelijks te zijn geconfronteerd.

Hoe vaak bent u in de afgelopen 12 maanden geconfronteerd geweest met ongewenst gedrag van collega's/leidinggevenden - (n=253) -

De meerderheid van de docenten die hebben aangegeven de afgelopen 12 maanden persoonlijk geconfronteerd te zijn geweest met ongewenst gedrag van collega's/leidinggevenden (55%), heeft dit ongewenste gedrag om verschillende redenen niet gemeld. De meest genoemde reden om het ongewenste gedrag niet te melden is dat men hiertoe geen behoefte voelde (19%). Bijna de helft (45%) heeft het wel gemeld.

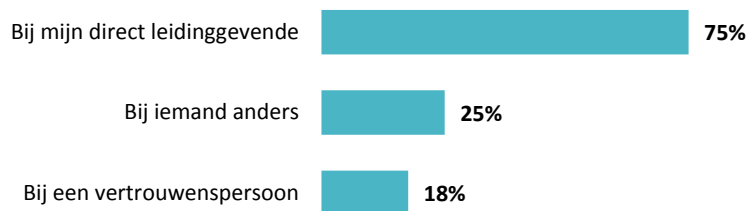
Heeft u dit ongewenste gedrag van collega's/leidinggevenden gemeld? - (n=253) -

De meerderheid van de docenten die het ongewenste gedrag van collega's/leidinggevenden hebben gemeld, heeft dit gedaan bij hun direct leidinggevende (75%). 18% heeft hiervan melding gedaan bij een vertrouwenspersoon en een kwart van de docenten heeft bij 'iemand anders' melding gedaan van het ongewenste gedrag door collega's/leidinggevenden. Dit zijn met name de volgende personen:

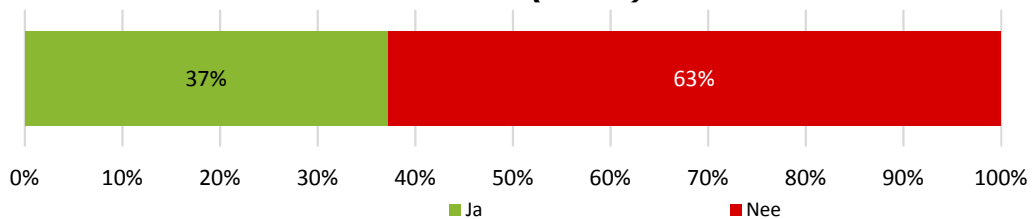
- Directeur;
- Collega;
- Leidinggevende.

Bij wie heeft u dit ongewenst gedrag van collega's/leidinggevenden gemeld? (n=114)

Ruim een derde van de docenten die het ongewenste gedrag van collega's/leidinggevenden hebben gemeld (37%), is tevreden over het resultaat van de melding.

Heeft uw melding geleid tot een oplossing/resultaat waarover u tevreden bent? (n=114)

We hebben de docenten aansluitend gevraagd toe te lichten waarom zij wel of niet tevreden zijn over het resultaat van de melding. De toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

Wel tevreden met het resultaat van de melding

- Er is/zijn (een) gesprek(en) gevoerd ('het is uitgepraat');
- Het ongewenste gedrag is gestopt.

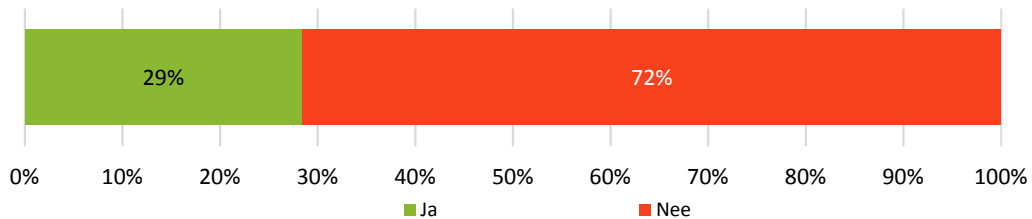
Niet tevreden met het resultaat van de melding

- Er wordt niet echt iets mee gedaan;
- Er worden (te) veel losse beloftes en afspraken gemaakt, die uiteindelijk niet worden nageleefd;
- Het vertrouwen is niet hersteld;
- Het heeft niet tot gedragsverandering geleid.

4.2.2 Ongewenst gedrag jegens collega's door andere collega's en leidinggevenden

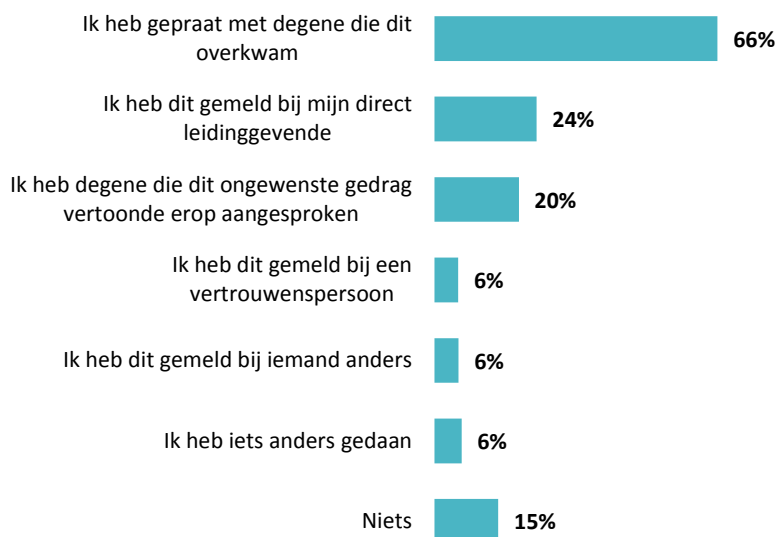
Ruim een kwart van de ondervraagde docenten (29%) heeft in de afgelopen 12 maanden weleens ervaren/zien gebeuren dat een collega/collega's geconfronteerd werd(en) met ongewenst gedrag van andere collega's/leidinggevenden.

Heeft u in de afgelopen 12 maanden weleens ervaren/zien gebeuren dat collega's van u geconfronteerd werden met ongewenst gedrag van andere collega's/leidinggevenden?
- Basis: alle docenten -

De docenten die in de afgelopen 12 maanden weleens hebben ervaren/zien gebeuren dat een collega/collega's geconfronteerd werd(en) met ongewenst gedrag van andere collega's/leidinggevenden (29%), hebben we gevraagd wat zij toen hebben gedaan. De meest voorkomende reactie op het ongewenste gedrag jegens collega's bestond uit het praten met degene die dit ongewenste gedrag overkwam (66%), op afstand gevolgd door het melden van de gebeurtenis bij de direct leidinggevende (24%).

Wat heeft u toen gedaan?
- (n=318) -

Circa één op de twintig docenten die dit weleens heeft ervaren/zien gebeuren (6%) heeft op een andere manier gereageerd op het ongewenste gedrag jegens collega's. De genoemde 'andere' reacties kunnen als volgt worden samengevat:

- Collega advies gegeven;
- Anonieme melding gedaan;
- Collega geholpen aangifte te doen.

4.3 Fysiek en verbaal geweld door ouders en leerlingen

4.3.1 Frequentie

Op de vraag of de docenten in de afgelopen 12 maanden op hun school te maken hebben gehad met op zichzelf gericht fysiek en/of verbaal geweld door ouders en/of leerlingen, antwoordt een enkele docent in het voortgezet onderwijs (n=3) dat hij/zij te maken heeft gehad met op zichzelf gericht **fysiek geweld door ouders**. Een relatief kleine groep docenten in het voortgezet onderwijs (3% (in 2015 was dit 2%)) heeft in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met op zichzelf gericht **fysiek geweld door leerlingen**.

Eén op de tien docenten in het voortgezet onderwijs (10%) heeft de afgelopen 12 maanden te maken gehad met op zichzelf gericht **verbaal geweld door ouders**. Een kwart van de docenten (25% (in 2015 was dit 22%)) heeft in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met op zichzelf gericht **verbaal geweld door leerlingen**.

In de volgende tabel hebben we het geweld waar de docenten mee worden geconfronteerd uitgesplitst naar fysiek en verbaal geweld.

	Fysiek geweld	Verbaal geweld
Zelf te maken gehad met geweld door leerlingen		
Docenten voortgezet onderwijs 2018	3%	25%
Docenten voortgezet onderwijs 2015	2%	23%
Zelf te maken gehad met geweld door ouders		
Docenten voortgezet onderwijs 2018	0%	10%
Docenten voortgezet onderwijs 2015	---	11%

Verschillen naar afdeling waar de docenten op lesgeven

- Docenten die lesgeven op het vmbo-basis/kader (en niet op andere afdelingen) worden vaker geconfronteerd met fysiek geweld door leerlingen dan docenten die lesgeven op het vmbo-g/tl/mavo (en niet op andere afdelingen) en docenten die lesgeven op havo, vwo, atheneum of een combinatie van deze afdelingen.
- Docenten die lesgeven op het vmbo-basis/kader (en niet op andere afdelingen) worden vaker geconfronteerd met verbaal geweld door leerlingen dan docenten die lesgeven op het vmbo-g/tl/mavo (en niet op andere afdelingen) en docenten die lesgeven op havo, vwo, atheneum of een combinatie van deze afdelingen.
- Docenten die lesgeven op het vmbo-basis/kader (en niet op andere afdelingen) worden vaker geconfronteerd met verbaal geweld door ouders dan docenten die lesgeven op het vmbo-g/tl/mavo (en niet op andere afdelingen) en docenten die lesgeven op havo, vwo, atheneum of een combinatie van deze afdelingen.

Vervolgens hebben we de bevindingen weer omgerekend naar absolute aantallen voor de totale populatie docenten voortgezet onderwijs (in fte's). De resultaten zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

	Aantal (absoluut)	Ondergrens	Bovengrens
Fysiek geweld door leerlingen			
Docenten voortgezet onderwijs 2018	1.900	1.300	2.500
Docenten voortgezet onderwijs 2015	1.200	500	1.900
Verbaal geweld door leerlingen			
Docenten voortgezet onderwijs 2018	15.100	13.600	16.600
Docenten voortgezet onderwijs 2015	13.900	11.900	15.800
Fysiek geweld door ouders			
Docenten voortgezet onderwijs 2018	200	0	365
Docenten voortgezet onderwijs 2015	---	---	---
Verbaal geweld door ouders			
Docenten voortgezet onderwijs 2018	6.300	5.200	7.400
Docenten voortgezet onderwijs 2015	6.600	5.200	8.100

In totaal heeft circa één op de acht docenten in het voortgezet onderwijs (12% (in 2015 was dit 11%)) het afgelopen schooljaar te maken gehad met op zichzelf gericht fysiek en/of verbaal geweld door **ouders**. Ruim een kwart heeft te maken gehad met op zichzelf gericht fysiek en/of verbaal geweld door **leerlingen** (27% (in 2015 was dit 22%)).

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met op u zelf gericht fysiek en/of verbaal geweld?
- % Ja -

In de onderstaande tabel worden deze bevindingen weergegeven, omgerekend naar absolute aantallen (in fte's) voor de totale populatie docenten voortgezet onderwijs.

	Aantal (absoluut)	Ondergrens	Bovengrens
Fysiek en/of verbaal geweld door leerlingen			
Docenten voortgezet onderwijs 2018	18.900	17.200	20.500
Docenten voortgezet onderwijs 2015	13.300	11.300	15.200
Fysiek en/of verbaal geweld door ouders			
Docenten voortgezet onderwijs 2018	7.300	6.200	8.500
Docenten voortgezet onderwijs 2015	6.600	5.200	8.100

4.3.2 Vormen van fysiek en verbaal geweld

Fysiek geweld door leerlingen

Circa één op de vijftig docenten in het voortgezet onderwijs heeft in de afgelopen 12 maanden zelf te maken gehad met duwen en/of slaan (2% duwen (in 2015 was dit 5%); 2% slaan (in 2015 was dit 1%)). Een relatief kleine groep docenten in het voortgezet onderwijs heeft te maken gehad met schoppen (1% (in 2015 was dit 1%)) en/of het vernielen van persoonlijk eigendom(men) (1% (in 2015 was dit 3%)) door leerlingen.

Met welke op u gerichte vormen van fysiek geweld door leerlingen heeft u in de afgelopen 12 maanden te maken gehad?

- % Ja (Basis: alle docenten) -

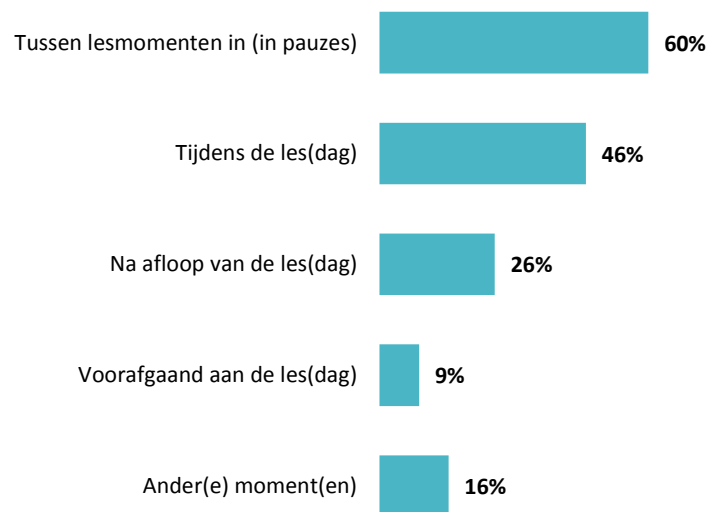
In de onderstaande tabel worden deze bevindingen, omgerekend naar absolute aantallen voor de totale populatie docenten voortgezet onderwijs (in fte's), weergegeven.

Fysiek geweld door leerlingen	Aantal (absoluut)	Ondergrens	Bovengrens
Docenten voortgezet onderwijs (in fte's)			
Duwen 2018	1.200	700	1.700
Duwen 2015	3.000	2.000	4.000
Schoppen 2018	600	200	1.000
Schoppen 2015	600	100	1.100
Slaan 2018	1.200	700	1.700
Slaan 2015	600	100	1.100
Vernielen van persoonlijk eigendom 2018	600	200	1.000
Vernielen van persoonlijk eigendom 2015	1.800	1.000	2.600
Andere vormen van fysiek geweld 2018	600	200	1.000
Andere vormen van fysiek geweld 2015	600	100	1.100

Het fysieke geweld door leerlingen gericht op de docenten vindt vooral plaats tussen lesmomenten in (in pauzes) (60%) en tijdens de les(dag) (46%). De 'andere momenten' die door 16% van de docenten worden genoemd, kunnen als volgt worden samengevat:

- Buiten school;
- Leswisselingen.

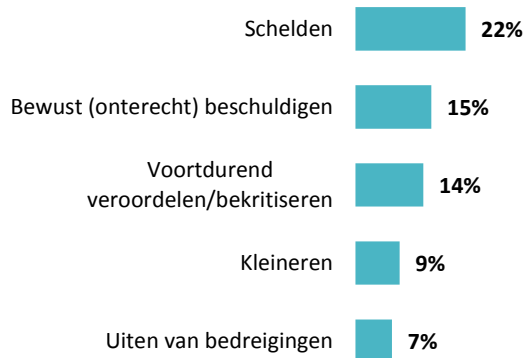
Op wat voor moment(en) heeft dit fysiek geweld door leerlingen (doorgaans) plaatsgevonden? *Meerdere antwoorden mogelijk*
- (Basis: op docenten gericht fysiek geweld leerlingen)

Verbaal geweld door leerlingen

Ruim één op de vijf docenten (22%) heeft de afgelopen 12 maanden meegemaakt dat hij/zij is uitgescholden door leerlingen (in 2015 was dit 21%) en circa één op de zeven docenten is door leerlingen bewust (onterecht) beschuldigd (15%) en/of voortdurend veroordeeld/bekritiseerd (14%). Bijna één op de tien docenten (9%) heeft het de afgelopen 12 maanden meegemaakt dat hij/zij is gekleineerd door leerlingen en 7% heeft bedreigingen van leerlingen ontvangen.

Met welke op u gerichte vormen van verbaal geweld door leerlingen heeft u in de afgelopen 12 maanden te maken gehad?
- % Ja (Basis: alle docenten) -

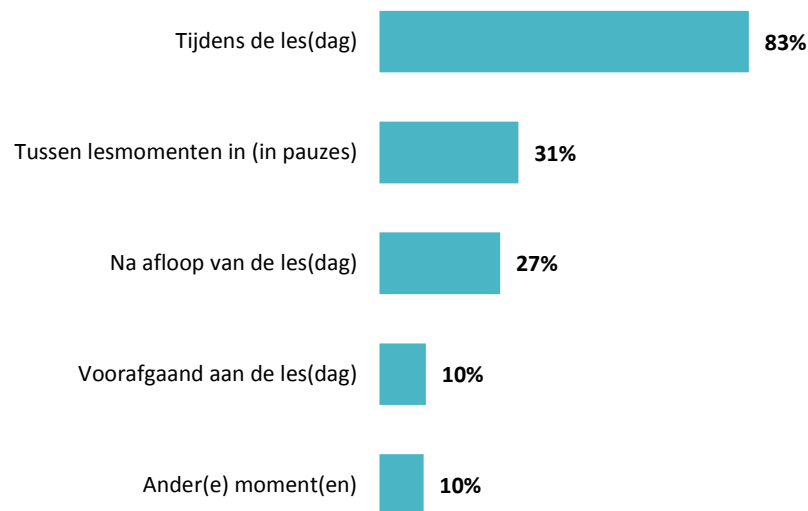
In de onderstaande tabel worden deze bevindingen, omgerekend naar absolute aantallen voor de totale populatie docenten in het voortgezet onderwijs (in fte's), weergegeven.

Verbaal geweld door leerlingen	Aantal (absoluut)	Ondergrens	Bovengrens
Docenten voortgezet onderwijs (in fte's)			
Schelden (2018)	13.400	12.000	14.900
Schelden (2015)	12.700	10.800	14.500
Bedreigende uitingen (dreigen met fysiek geweld) (2018)	4.300	3.300	5.200
Bedreigende uitingen (dreigen met fysiek geweld) (2015)	3.200	2.500	4.700
Bewust (onterecht) beschuldigen (2018)	9.100	7.900	10.400
Kleineren (2018)	8.500	7.300	9.700
Voortdurend veroordelen/bekritisieren (2018)	5.500	4.400	6.500

Het verbale geweld door leerlingen gericht op de docenten vindt vooral plaats tijdens de les(dag) (83%). De 'andere momenten' die door 10% van de docenten worden genoemd, kunnen als volgt worden samengevat:

- Buiten schooltijd;
- Tijdens een schoolactiviteit;
- Thuis.

Op wat voor moment(en) heeft dit verbaal geweld door leerlingen (doorgaans) plaatsgevonden? *Meerdere antwoorden mogelijk*
- (Basis: op docenten gericht verbaal geweld leerlingen)-

Fysiek geweld door ouders

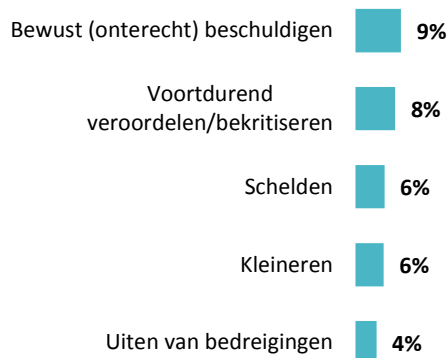
Gezien het feit dat slechts drie docenten hebben aangegeven dat zij de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met fysiek geweld door de ouders, worden de verschillende vormen van fysiek geweld door ouders niet verder besproken.

Verbaal geweld door ouders

Circa één op de tien docenten (9%) heeft de afgelopen 12 maanden meegemaakt dat hij/zij bewust (onterecht) is beschuldigd door ouders en 8% van de docenten geeft aan de afgelopen 12 maanden voortdurend te zijn veroordeeld/bekritiseerd door ouders. 6% van de docenten is de afgelopen 12 maanden uitgescholden en/of gekleineerd door ouders. Een relatief kleine groep docenten (4%) heeft bedreigingen door de ouders ontvangen.

Met welke op u gerichte vormen van verbaal geweld door ouders heeft u in de afgelopen 12 maanden te maken gehad?

- % Ja (Basis: alle docenten) -

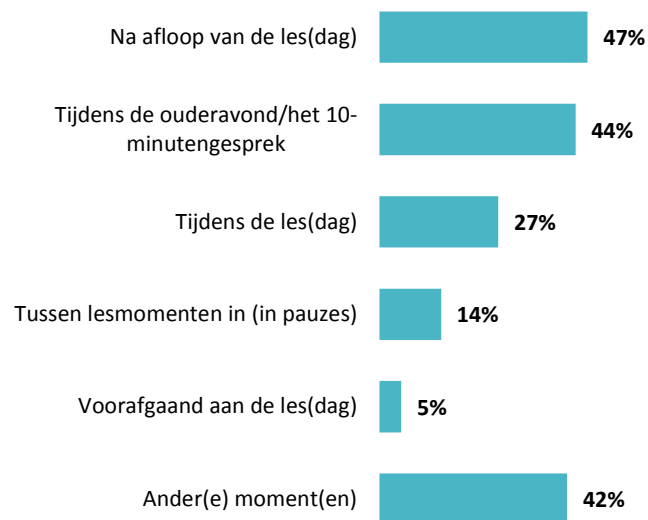
In de onderstaande tabel worden deze bevindingen, omgerekend naar absolute aantallen voor de totale populatie docenten voortgezet onderwijs (in fte's), weergegeven.

Verbaal geweld door ouders	Aantal (absoluut)	Ondergrens	Bovengrens
Docenten voortgezet onderwijs (in fte's)			
Schelden (2018)	3.700	2.800	4.500
Schelden (2015)	4.200	3.000	5.400
Bedreigende uitingen (dreigen met fysiek geweld) (2018)	2.400	1.800	3.100
Bedreigende uitingen (dreigen met fysiek geweld) (2015)	2.400	1.500	3.300
Bewust (onterecht) beschuldigen (2018)	5.500	4.400	6.500
Voortdurend veroordelen/bekritisieren (2018)	4.900	3.900	5.800
Kleineren (2018)	3.700	2.800	4.500

Het verbale geweld door ouders gericht op de docenten vindt vooral plaats na afloop van de les(dag) (47%) en tijdens de ouderavond/het 10-minutengesprek (44%). De 'andere momenten' die door 42% van de docenten worden genoemd, kunnen als volgt worden samengevat:

- In mailcontact;
- In telefonische gesprekken.

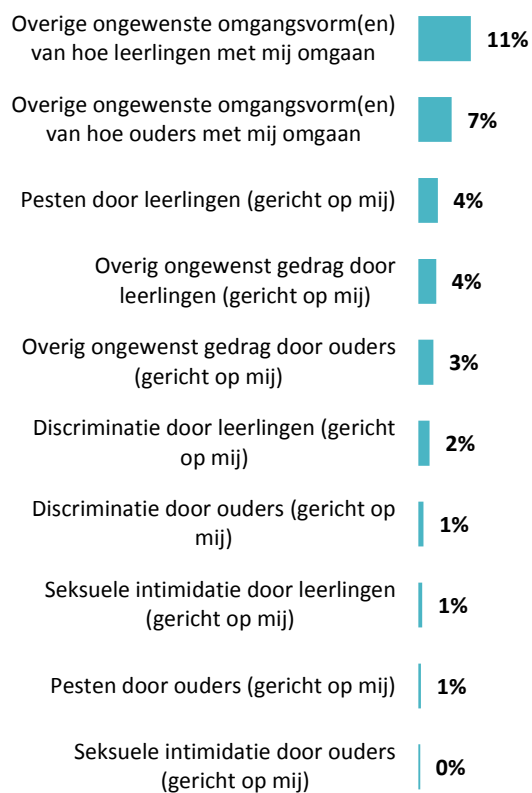
Op wat voor moment(en) heeft dit verbaal geweld door ouders (doorgaans) plaatsgevonden? *Meerdere antwoorden mogelijk*
- (Basis: op docenten gericht verbaal geweld ouders)-

4.3.3 Overige vormen van ongewenst gedrag door ouders en/of leerlingen

De meest voorkomende overige ongewenste gedragingen van ouders en leerlingen waarmee de docenten in de afgelopen 12 maanden zelf te maken hebben gehad, hebben betrekking tot ongewenste omgangsvormen van hoe leerlingen en ouders met hen omgaan (respectievelijk 11% en 7%).

**Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met op u zelf gericht overig ongewenst gedrag van ouders en/of leerlingen?
- % Ja (Basis: alle docenten) -**

Circa één op de vijftientig docenten heeft zelf te maken gehad met 'overig ongewenst gedrag' door leerlingen (4%) en door ouders (3%). De meest genoemde overige ongewenste gedragingen zijn:

Ongewenste gedragingen door leerlingen

- Agressief taalgebruik;
- Roddelen;
- Respectloos gedrag (schelden e.d.);
- Brutaal.

Ongewenste gedragingen door ouders

- Agressief taalgebruik;
- Kleineren;
- Contact blijven zoeken (ondanks verzoeken dit niette doen).

In de onderstaande tabel worden deze bevindingen, omgerekend naar absolute aantallen voor de totale populatie docenten voortgezet onderwijs (in fte's), weergegeven.

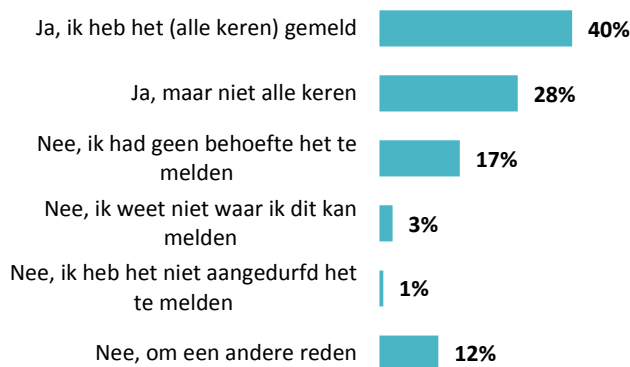
Overige ongewenste gedragingen	Aantal (absoluut)	Ondergrens	Bovengrens
Docenten voortgezet onderwijs (in fte's)			
Overige ongewenste omgangsvorm(en) van hoe leerlingen met mij omgaan	6.700	5.600	7.800
Overige ongewenste omgangsvorm(en) van hoe ouders met mij omgaan	4.300	3.300	5.200
Pesten door leerlingen (gericht op mij)	2.400	1.800	3.100
Overig ongewenst gedrag door leerlingen (gericht op mij)	2.400	1.800	3.100
Overig ongewenst gedrag door ouders (gericht op mij)	1.800	1.200	2.400
Discriminatie door leerlingen (gericht op mij)	1.200	700	1.700
Discriminatie door ouders (gericht op mij)	600	200	1.000
Seksuele intimidatie door leerlingen (gericht op mij)	600	200	1.000
Pesten door ouders (gericht op mij)	600	200	1.000
Seksuele intimidatie door ouders (gericht op mij)	300	0	500

4.3.4 De reactie van docenten op ongewenst gedrag van ouders en/of leerlingen

De docenten die zelf zijn geconfronteerd met fysiek of verbaal geweld of met ander ongewenst gedrag van ouders en/of leerlingen, hebben we gevraagd of zij het ongewenste gedrag hebben gemeld.

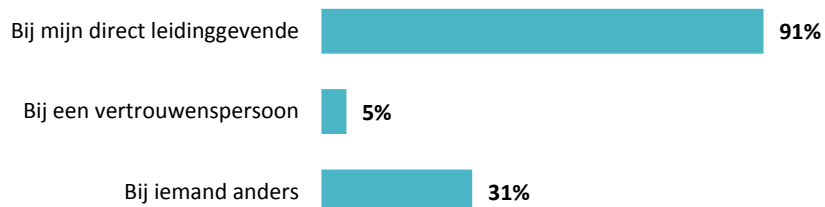
Twee derde van de docenten (68%) heeft het ongewenste gedrag door ouders en/of leerlingen (alle keren) gemeld (40%) of heeft wel melding gemaakt van het ongewenste gedrag, maar heeft dit niet alle keren gedaan (28%).

Heeft u het op u zelf gerichte ongewenste gedrag van ouders en/of leerlingen gemeld? - % Ja (Basis: docenten ongewenst gedrag (n=341)) -

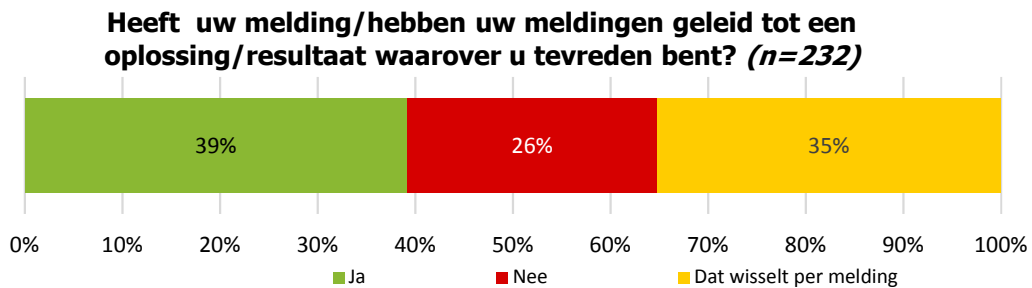

Het merendeel van de docenten (91%) die melding hebben gemaakt van het ongewenste gedrag door ouders en/of leerlingen, heeft dit gedaan bij de direct leidinggevende.

Bij wie heeft u dit ongewenst gedrag van ouders en/of leerlingen gemeld? (n=232)

Twee vijfde van de docenten die (een) melding(en) hebben gedaan van het ongewenste gedrag door ouders en/of leerlingen (39%), is tevreden over het resultaat/de oplossing waartoe de melding heeft geleid. Een kwart van de docenten (26%) is hierover niet tevreden en circa een derde van de docenten (35%) geeft aan dat het resultaat wisselt per melding.

Aansluitend hebben we de docenten gevraagd hun oordeel over het resultaat van de melding van het ongewenste gedrag toe te lichten. De toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

Tevreden

- In gesprek gegaan;
- Geschorst;
- Afgerond;
- Opgepakt door andere partij;
- Passende straf gekregen.

Niet tevreden

- Er wordt niks aan gedaan.

Wisselend

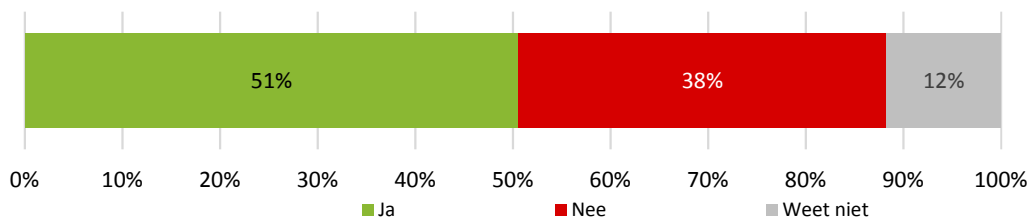
- Aanpak is afhankelijk van de mentor/teamleider;
- Er is niet altijd een voor de hand liggende oplossing;
- Niet alle situaties zijn hetzelfde.

4.3.5 Ongewenst gedrag van ouders en leerlingen gericht op collega's

Circa de helft van de docenten (51%) heeft in de afgelopen 12 maanden weleens ervaren/zien gebeuren dat een collega/collega's werd(en) geconfronteerd met ongewenst gedrag van ouders en/of leerlingen.

Heeft u in de afgelopen 12 maanden weleens ervaren/zien gebeuren dat collega's van u geconfronteerd werden met ongewenst gedrag door ouders en/of leerlingen?

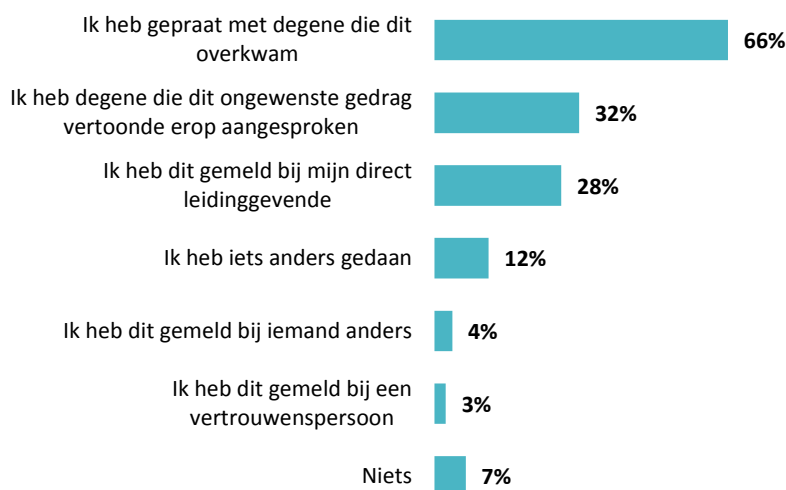
- **Basis: alle docenten** -

De meerderheid van de docenten die dat weleens hebben ervaren/zien gebeuren, heeft toen gepraat met de collega die dit overkwam (66%). Een derde (32%) heeft de ouder of leerling die het ongewenste gedrag vertoonde daarop aangesproken. Een relatief kleine groep docenten (7%) heeft naar aanleiding van het ongewenste gedrag geen actie ondernomen.

Wat heeft u toen gedaan?

- **(Basis: docenten getuige collega's ongewenst gedrag (n=565))** -

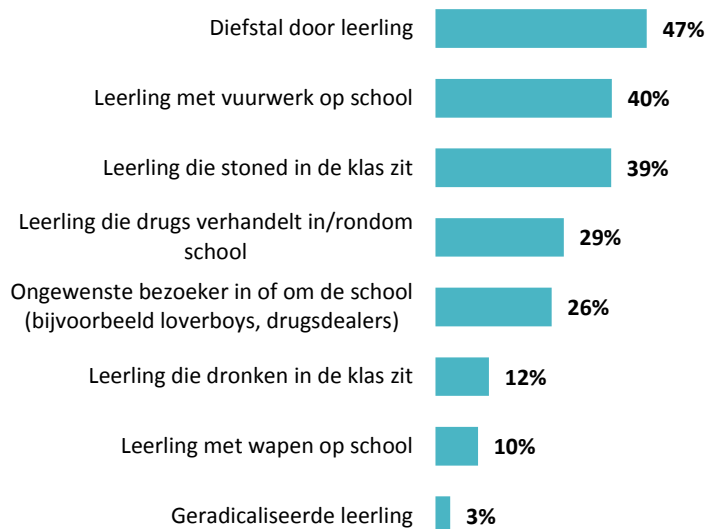

4.4 Ongewenste gebeurtenissen m.b.t. leerlingen op school

4.4.1 Frequentie

We hebben aan de docenten gevraagd of zich de volgende gebeurtenissen hebben voorgedaan op hun school in de afgelopen 12 maanden. De meest genoemde voorgelegde gebeurtenissen betreffen diefstal door leerlingen (47%), leerlingen die op school vuurwerk in bezit hebben (40%) en leerlingen die stoned in de klas zitten (39%).

Heeft zich in de afgelopen 12 maanden weleens het volgende voorgedaan op uw school?
- (Basis: alle docenten) -

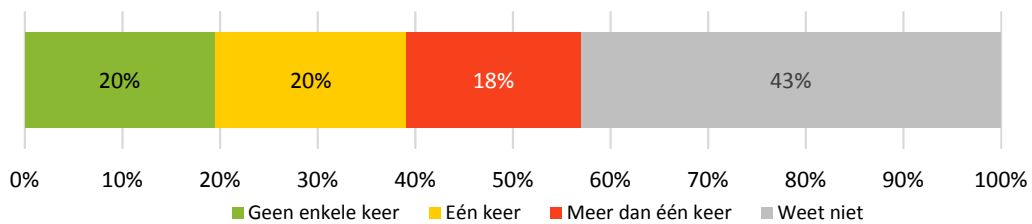
In de onderstaande tabel worden deze bevindingen, omgerekend naar absolute aantallen voor de totale populatie docenten voortgezet onderwijs (in fte's), weergegeven.

Overige ongewenste gedragingen	Aantal (absoluut)	Ondergrens	Bovengrens
Docenten voortgezet onderwijs (in fte's)			
Diefstal door leerling	28.600	26.900	30.400
Leerling met vuurwerk op school	24.400	22.600	26.100
Leerling die stoned in de klas zit	23.700	22.000	25.500
Leerling die drugs verhandelt in/rondom school	17.700	16.000	19.300
Ongewenste bezoeker in of om de school (bijvoorbeeld loverboys, drugsdealers)	15.800	14.200	17.400
Leerling die dronken in de klas zit	7.300	6.200	8.500
Leerling met wapen op school	6.100	5.000	7.200
Geradicaliseerde leerling	1.800	1.200	2.400

4.4.2 Hulp ingeschakeld voor ongewenst gedrag van leerlingen en/of ouders

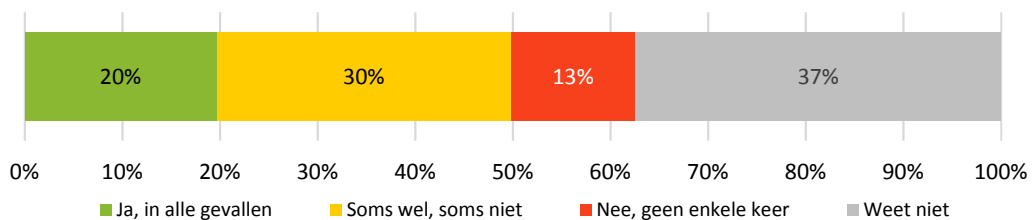
Twee vijfde van de docenten (40%) geeft aan dat hun school in de afgelopen 12 maanden geen enkele keer (20%) of één keer (20%) de hulp van de politie heeft ingeschakeld. Bijna de helft van de docenten (43%) weet niet of en hoe vaak hun school de hulp van de politie heeft ingeschakeld.

Hoe vaak heeft uw school (voor zover u weet) in de afgelopen 12 maanden de hulp van de politie ingeschakeld voor ongewenst gedrag van leerlingen en/of ouders? - Basis: alle docenten -

De helft van de docenten (50%) die aangeven dat hun school in de afgelopen 12 maanden één of meerdere keren de hulp van de politie heeft ingeschakeld voor ongewenst gedrag van leerlingen en/of ouders, heeft hierbij ook aangifte bij de politie gedaan (altijd (20%); soms wel, soms niet (30%)). Ruim een derde van de docenten geeft aan niet te weten of hun school aangifte heeft gedaan (37%).

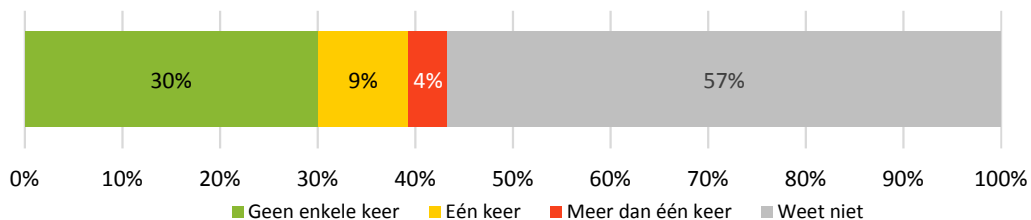
Heeft uw school hierbij ook aangifte gedaan bij de politie?

4.4.3 Hulp ingeschakeld voor ongewenst gedrag van ongewenste bezoekers

Circa twee vijfde van de docenten (39%) geeft aan dat hun school in de afgelopen 12 maanden geen enkele keer (30%) of één keer (9%) de hulp van de politie heeft ingeschakeld voor ongewenst gedrag van ongewenste bezoekers in of om de school. Ruim de helft van de docenten (57%) weet niet of en hoe vaak hun school hiervoor de hulp van de politie heeft ingeschakeld.

Hoe vaak heeft uw school (voor zover u weet) in de afgelopen 12 maanden de hulp van de politie ingeschakeld voor ongewenst gedrag van ongewenste bezoekers in of om de school? *- Basis: alle docenten -*

Circa twee vijfde van de docenten (42%) die aangeven dat hun school in de afgelopen 12 maanden één of meerdere keren de hulp van de politie heeft ingeschakeld voor ongewenst gedrag van ongewenste bezoekers in of om de school, heeft hierbij ook aangifte bij de politie gedaan (altijd (22%); soms wel, soms niet (20%)). Bijna twee vijfde van de docenten geeft aan niet te weten of hun school aangifte heeft gedaan (39%).

Heeft uw school hierbij ook aangifte gedaan bij de politie?

